

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj.

(Priloga Vrtecu.)

Štev. 12.

Ljubljana, dné 1. decembra 1896.

IV. tečaj.

Venček.

I.

Nud mraz je bil. Stari ljudje v vasi so zmajevali z glavami, češ, takega že nismo davno doživeli, da bi se bila zima pričela tako zgodaj. Vaščani so imeli na polju še dokaj sadežev; zato so strahoma pričakovali, kdaj zapade sneg. In niso se zastoj bali. Prvo nedeljo, ko so se vračali iz sosedne vasi od popoldanske službe božje, jelo je naletavati v velikih snežinkah, ki so se neprijetno zaletavale v obličje pobožnih vaščanov.

Pri Andrejčkovih je bila ta čas zbrana vsa družina v družinski sobi: oče, mati, Angelica, Jakec ter stara dekla Meta.

Nekaj posebnega imata danes Angelica in Jakec. Kar vedno gledata skozi okno na cesto, kakor bi pričakovala koga. Angelica vzame včasih v roke katekizem, ki leži na stari hrastovi mizi. A Jakec kar vedno tišči v okno. Ko pa jame snežiti, tleskne veselo z rokama, češ, kmalu bodo tu naši časi.

Za nekaj hipov pa zakriči na vse grlo: »Teta so že tu!« in hitro izgine skozi vrata v vežo. Ko pridejo za njim iz hiše še oče in mati z Angelico, držal je že Jakec teta za desnico ter jo vlekel proti družinski sobi.

»Ti neprídiprav, ti! Kaj ne moreš biti malo miren?« posvaré ga oče.

»Kaj ga boš zmerjal? Saj je priden. Kako pa ti, Angelica? Zdrava? Nekam bleda se mi dozdevaš. Le varuj se! Vreme je sedaj izpremenljivo«, govori dobra teta otepaje snežinke raz praznično krilo.

»Kaj se boš toliko mudila, Lenka! Kar hitro stopi v sobo, da se ogreješ in posušiš! Mej tem ti skuham kaj gorkega, da se malo pokrepčaš. Vem, da si trudna. Pot je slaba in hodâ je dve debeli uri iz mesta do nas.«

Teta je bila res že precèj utrujena; zato takoj uboga skrbno mater. Z jedno roko prime Jakca, z drugo Angelico, in vsi trije z očetom vred gredó v hišo, mati pa odide v kuhinjo.

To sta imela opraviti Jakec in Angelica s teto, ki je bila sedla na klop ob peči! Vedno sta se vrtila okoli nje. Ko bi bila imela teta še dvoje ust, pa še ne bi bila mogla odgovarjati na vsa vprašanja svojih ljubčkov, kakor je rada nazivala otroka. Posebno Jakec se ni mogel nagledati tete. Zrl ji je tje v častitljivo obličje, kakor bi hotel na njem prešteti vse gube, ki so jih na njem začrtala stara leta.

»No, Angelica, ali boš letos opravila za sv. obhajilo? Memogredé sem stopila v kapelanijo povprašat, kako se učiš. Gospod katehet so mi povedali, da so zadovoljni s teboj«, reče čez nekaj časa teta Angelici, pogladivši jo po lepó razčesanih laseh. Hkrati vzame iz nedrij papirnat ovitek in potegne iz njega lepo podobico, ki je predstavljala zadnjo večerjo. Smehljuje jo izroči pridni deklici.

»Teta, ali meni niste ničesar prinesli?« povprašuje žalostno Jakec. A oče ga pokara:

»Malopridnež grdogledi! Ali boš takoj jezo kuhal, če je dobila le sestra darilo? — Tega pa ne maram, da bi se nevoščljivosti privadil! Za kazen moraš takoj iti od tete proč!«

No, zadnje se ni zgodilo. Teta pomiri očeta najprvo, potem pobožka Jakca po rdečem licu. Nato seže v žep in privleče iz njega lično izrezljan lesen križec, hkrati pa tudi kos medene povitice.

»Ná, Jakec! povitica bo za tvoje zobčke, križec pa obesi na nit in si ga deni okoli vratu! Blagoslovljen je. Varoval te bo dušnih in telesnih nevarnostij. Prinesla sem ga pred kratkim z božje poti s Trsata.«

Tako se je vse srečno končalo za Jakca, ki je ves radosten tekkel očetu pokazat lepi križec. Je bil pa res ličen ta križec! Na vseh štirih koncih je imel kamenčke vdelane, ki so bili umetno brušeni in so se na solncu lesketali v raznih barvah. Na križcu je visel Jezus, pribit na rokah in nogah s pozlačenimi žeblički.

Ne oče za mizo, ne mati v kuhinji in ne stara Meta v zapečku se niso mogli dovolj načuditi prelepemu tetinemu darilu. Ko je Jakec pokazal vsem dragoceni križec, vsedel se je k sestrici.

»Kdo je ta mož, ki sedi na sredi mej drugimi in drži kos kruha v rokah?« povprašuje Jakec držeč podobno zadnje večerje v desnici, mej tem ko si Angelica natančneje ogleduje njegov križec.

»Jezus je. S tistim kruhom, ki ga bo izpremenil v svoje sveto Telo, bo obhajal apostole. Vidiš, tako bodo tudi mene g. katehet, kadar pojdem k sv. obhajilu. Kaj ne, teta?«

»Seveda, če boš pridna, ker Jezus ljubi le pridne otroke.«

»Teta, takrat pojdem tudi jaz v cerkev, da bom videl, kako se Jezus prejme, Tedaj se tudi lahko prepričam, če bo imela naša Angelica res najlepši venček na glavi. Saj ste zadnjič obljubili, da ji ga boste vi kupili. Če ga boste pa vi kupili, gotovo bo lepši kakor vseh drugih. Pa tak venček kupite, da bo sestavljen iz belih, modrih in rdečih cvetlic. Te so kaj lepe! Videl sem jih na venčku Ramovševe Marijčke, ko je šla lani k sv. birmi.«

Teta se nekoliko nasmehne preprostim besedam, potem reče Angelici:

»Ali si slišala, kaj pravi bratec? No, pa naj se zgodi po njegovi volji. Hočem ti kupiti res tak venček,

kakoršen je Jakcu tako povšeči. Ali veš zakaj?« — »Morda radi tistih cvetlic?«

»Uganila si. Saj menda veš, da bela barva pomenja nedolžnost; nedolžen pa mora človek biti, če hoče Jezusa vredno ljubiti in ga v sv. obhajilu dostojno prejeti. Modra barva je znamenje ponižnosti: ponižno se moramo tudi mi približati Jezusu, tako kakor so se betlehemski pastirci novorojenemu božjemu Detetu. Rdeča barva pomenja pa ljubezen. Ta barva naj te opominja Jezusa bolj ljubiti nego vse stvari na zemlji!«

»Teta, o Božiču napraviva z Angelico tam - le v kotu jaslice, da se bova učila od pastircev ponižnosti. Gotovo naju bo Jezus potem rad imel. — Kaj ne, da nama prinesete iz mesta pastircev? Tistih móž pa gotovo ne pozabite kupiti, saj veste — tistih, ki jahajo na onih čudnih volih, ki se jim pravi voled . . ali kako že!«

»Velblodi, menda!« popravijo oče.

»Vsega boš dobil dosti, vsega!« potolaži teta Jakca.

Tako veselih ur še nista doživela Jakec in Angelica. O, koliko sta si imela povedati o venčku, o Jezusu, o jaslicah! In predno sta šla zvečer spat, sta iz lastnega nagiba pristavila še jeden očenaš za dobro teto, ki je bila v mraku odšla na svoj dom v bližnje mesto.

II.

»Blažek, kam naj denem pa angelja, ki ima zlati perutnici in drži kos papirja v rokah?«

»Tega pripneva na betlehemski hlevček, Jakec, da bo prepeval Jezusu slavo. Kar sem daj! Takoj ga pritrdim na strešico hlevčkovo.«

»Jej, kako se podá! Kako ima lepo perutnici razpeti, kakor bi hotel v nebo vzleteti. Ná, Blažek, ki znaš tako dobro razpostavljati pastirce, ná še ta grad!«

»Saj to ni grad. To je mesto Betlehem.«

»Je že res. Tam blizu tega mesta v neki skalnati votlini, podobni hlevu, je bil rojen Jezus, ker nista mogla Marija in sv. Jožef dobiti prenočišča v mestu.«

»Kdo ti je to povedal?«

»Angelica. Ni res, Angelica?«

»Res, res«, čul se je tenak in slab glasek od postelje sem.

Na zemlji res ni nič stanovitnega.

Včeraj je bila Angelica še precèj zdrava. Pomagala je materi kruh peči. Delali sta skupno poprtnjak, in vrh njega je napravila Angelica iz testa Jezuščka s sklenjenimi ročicami. Okoli glave mu je napravila nekaj obroček, kakoršen se navadno vidi okoli glave kakega svetnika. Jakec je pa delal golobčke in angeljčke ter jih pritrjeval na poprtnjak okoli Jezuščka, da bi ne bil mali Bogec brez družine. Seveda mu ne sme nihče zameriti, če je napravil kakemu angeljčku predebeli perutnici. Tudi mati mu ni hotela kratiti nedolžnega veselja. Saj je vse to delal iz ljubezni do božjega Deteta.

Ta dan sta Jakec in Angelica izrezala tudi vse pastirce, ki jima jih je prinesla teta iz mesta. Zraven tega je napravila Angelica tudi ličen venček iz belega, modrega in rdečega papirja, češ, da ga obesi z nitko na leseni strop pred jaslice, pa spominjal naj bi jo, kako se je treba pripravljati na sv. obhajilo.

Danes pa, ko se vedno bolj bliža sveti večer, leži Angelica na postelji — bolna. Po noči jo je mraz tresel po vsem životu. Na jutro je pritisnila bolezen tudi na prsi, da je bolnica težko dihala.

Oče in mati sta žalostna stala ob postelji pričakujoč, kdaj se zboljša Angelici. In za nekaj časa ji je res odleglo. Zato je rekla očetu in materi, naj le gresta v vaško cerkvico molit in počastit novorojenega Boga, kakor je to stara navada mej vaščani.

Oče in mati sta res odšla v cerkev prepričavši se, da je hčerki res bolje. Dekla Meta pa se je napotila v mesto, da nakupi še nekaj potrebnih stvari za praznike.

Tako sta ostala doma le Jakec in Angelica. Bratec je prigovarjal sestrici, naj vstane, da mu bo pomagala jaslice delati. A sestra mu je žalostno odgovarjala, da se ne more in ne more po koncu držati. Vendar mu je dopovedovala po svoji moči, kako naj sestavi jaslice. Toda kako naj sestavi revček jaslice, ker jih je videl le jedenkrat šele v življenju, pa že narejene, nikoli pa ne, kako se narejajo! — Tu ga opomni Angelica, naj gre k cerkvenčevemu Blažku in ga poprosi, če bi mu hotel pomagati pri jaslicah.

Jakec res pokliče Blažka, in oba se urno in veselo spravita na delo. Predno sta prišla mati in oče iz cerkve, bile so jaslice po večjem dovršene.

Angelica je včasih pogledala izpod odeje, kako delo napreduje. Žalostna je bila, ker ni mogla sodelovati, a vendar se je malo nasmehnila, ko je nastal mej Jakcem in Blažkom prepir, kam naj bi se postavila osliček in voliček. Jakec je trdil, da morata ostati pred hlevčkom; če bi ju postavila prav v hlevček, snedla bi lahko one travnate bilke iz jaslic, v katerih je ležal Jezušček. Potemtakem bi moral Bogec na trdem ležati. Blažek nasproti je prepričeval Jakca, da morata živinčeti stati v hlevu, zato da bosta greli s svojim dihanjem božje Dete. Slednjič je vendar Blažek zmagal, posebno ker je Angelica opomnila bratca, da ne sme nagajati Blažku.

Pred jaslice na žebelj, pribit v strop, sta pripela z belo nitko Angeličen venček, ki se je ljubko vrtel sedaj na levo, sedaj na desno. Ko sta postavila pred hlevček še svetilko, šla sta na sredo sobe zvesto opazovaje, kaj bi se dalo še popraviti. Kar srce se jima je samo ob sebi smejalo velikega veselja: nista mislila, da postavita v tako kratkem času tako lično stanovanje Jezusu.

Vprašala sta tudi Angelico, če je zadovoljna z jaslicami. Odgovorila je:

»Lepó sta napravila, lepó! — Pa tisti venček moj, kako prijetno se suče semtertje! Blažek, na tepežni dan pridi k nam tepežkat! Dali ti bomo vrečico lešnikov, pa tudi jabolk in še kaj družega boš dobil, ker si sestavil tako lepe jaslice.«

»Saj res, pa gotovo pridi!« obrne se še Jakec do Blažka in ga spremi do vežnih vrat, kjer mu skrivnostno zašepeta na uho, da mu bo dal vselej kos povitice, kedarkoli mu jo prinese teta iz mesta.

III.

Sveti večer je razprostrl blagodejna krila nad mirno vasico. Po hišah se prižigajo svetilnice, svetilke in lučice: sveti večer mora biti vse razsvetljeno v spomin, da nam je ta čas iz nebes došla večna luč — pričakovani Odrešenik.

Tudi pri Andrejčkovih je gorela velika svetilka nad mizo že od zgodnjega mraka.

Cerkvenec je ravnokar pritrkaval, vabeč mlado in staro v cerkvico sv. Antona, da izmolijo skupno rožni venec in zapojó litanije na čast novorojenemu Bogu. — Angelici je pa ravno v tem času slabše prihajalo. Zato sta hotela oče in mati oba doma ostati, da polajšata hčerki kolikor mogoče hudo trpljenje. Ker se vendar ni bolnici na bolje obrnilo, odpravil se je oče k gospodu katehetu povedat, kako je z Angelico, mati pa je ostala ob postelji ljubljene hčerke, gladila ji blede obličje in raz čelo brisala potne kaplje. Kar prime nenadoma Angelica materino roko ter pravi:

»Mati, meni se dozdeva, da pojdem preje k svetemu obhajilu, kakor so določili g. katehet; pa še vi, mati, molite, da se res to zgodi!«

»Le potolaži se, ljuba moja! Govorila bom že z gospodom, da bo zate vse prav. Sedaj bodi pa tiho, da se ti kašelj ne povrne!«

Tako mirí mati Angelico vzdihovaje večkrat k Jezusu in prekriževaje jo na belem čelu. Za nekaj časa se obrne mati do Jakca, ki je nekam tih in zamišljen sedel na gorkem zapečku:

»Stopi dôl! Popravi luč pri jaslicah, da bo bolje gorela, potem poklekni pred jaslice in moli za sestrico!«

Jakec takoj uboga. Naprvo popravi luč, potem poklekne in začne moliti za bolno sestrico. Nikoli ni še tako lahko molil; dozdevalo se mu je, da ga vabijo vsi pastirci k sebi na betlehemske pašnike. Tudi sveti Jožef s svojo sivo brado se mu je tako ljubeznivo smehljal, kakor bi se mu hotel zahvaliti, da moli in časti njegovega božjega Rejenčka.

Za nekaj časa pa poskoči Jakec po koncu in steče proti materi, rekoč:

»Mati, mati! Angelica je pri Jezuščku. Ko sem molil, videl sem, kako je oni angelj z zlatima perutnicama vzel venček izpred jaslic, pritisnil ga Angelici na glavo in jo potem nesel v hlevček k Jezuščku.«

»Tiho, tiho, sinek moj! Ne vidiš, da je Angelica zadremala? Kar na peč zlezi in mirno čakaj očeta, da prinesó Angelici zdravil!«

Jakec se je počasi skobacal na peč. A še od tu je nekaj časa gledal, če res angelj nosi Angelico. Toda sedaj ni videl ničesar. Nekaka otožnost se ga poloti, tako da kmalu zadremlje. »Jezušček, Jezušček!« zamrmra mej zobmi in zaspana glavica omahne ob zidu, kakor cvetlica v vročem poletju, če nanjo hudo pripekajo solnčni žarki.

Mati pa je mej tem prebiralala jagode na molku. Nekam tesno ji je bilo pri srcu radi Angelice. Temu strahu se je pridružil še drug: Mete ni bilo od nikoder. Ali se ji je pripetila na poti kaka nesreča?

IV.

»Mati, pojdite malo k meni! Prosim vas, preložite me, pa tako me dajte, da bom gledala v jaslice! Morda me ne bo bodlo tako na desni strani«, tako je prosila Angelica okoli desete ure zvečer mater, ki je bila pokleknila na stolček pred sv. Razpelo moleč sveti rožni venec.

Očeta še ni bilo, Mete tudi ne. Mati je bila vedno v večjem strahu radi dekle. Zato je bila pokleknila pred sv. Razpelo, da izprosi očetu in dekli srečno vrnitev, Angelici pa ljubo zdravje. Iz pobožne molitve jo prebudi prošnja Angelična, naj jo preloži. Takoj stopi k postelji in ji mehko naroča:

»Le mirna ostani, Angelica! Morda bi ti še škodilo, če te predenem.«

»Pa ostanem tako iz ljubezni do Jezusa. Povejte mi, mati, če se danes bolj veselé angeljci in svetniki v nebesih rojstva božjega Sina, nego se bodo takrat, ko ga jaz prejmem v sv. obhajilu.«

»Nocoj je vse radostno. Ljudje in sploh vse stvarstvo poveličuje vsemogočnega Boga, ki je poslal jedino-rojenega Sina, da nas odreši večne smrti. Nocoj je vse praznično po cerkvah in posameznih hišah. Povsodi goré lučice in tudi na nebu so prižgali angeljci svetle zvezdice v čast in slavo večnemu Bogu. V nebesih in na zemlji se prepevajo nocoj božičnice, hvalnice in slavospevi božjemu Jagnjetu, ki se je usmililo nas ubozih grešnikov. — Tako veselje bo pa tudi tedaj, ko se ti združiš prvič z ljubim Jezusom . . . — Ali ti je šla beje?«

»O ne, draga mati! Le tu na levi strani me nekaj trga, in srce mi močno tolče. Mati, če je nocoj tako veliko veselje v nebesih, pa nič ne maram, če . . .«

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!« začuje se v tem hipu in v hišo stopita dve ženski osebi.

»Amen vekomaj! — Ti Lenka? Pa Meta s teboj? — Kaj si delala tako dolgo v mestu?« odgovarja in povprašuje hkrati iznenajena mati.

»Teta so me pridržali rekoč, naj jih počakam, da pojdeva skupaj k bolni Angelici.«

»Teta, dobro da ste prišli. Nekaj bi vas rada vprašala«, izpregovori Angelica proti teti, ki se je bila ustopila poleg matere ob postelji.

»Kaj pa, ljuba moja?« vpraša teta vsa prestrašena videč Angelico tako zelo izpremenjeno.

»Teta«, pravi v večjih presledkih Angelica, »kdaj mi prinesete venček? Jaz bi ga tako rada imela že danes. Rada bi se že nocoj sklenila z Jezusom — pa venček na glavi . . .«

Tu jo posili hud kašelj. Z jedno roko pokaže na desno stran, kjer jo je zbadalo, z drugo na srce, ki je nenavadno močno bilo.

Teta ji pritisne križec na ustnici, mati z Meto začneta moliti litanije Matere božje. Čuden, mrzel pót polije bolnico, da je bila videti bleda kakor voščena sveča.

»Kmalu se bo ločila njena duša«, vzdihne teta, kropeč Angelico z blagoslovljeno vodo. Meta je bila mej tem nažgala mrtvaško svečo.

»Mati, oče, odpustite mi! Gospodu katehetu povejte, da se kmalu združim z . . .«

Zadnje besede se niso mogle več dovolj razložiti.

Ravno sedaj stopa množica vaščanov gredoča k polnočnici z bakljami v rokah memo hiše, da se vsa čudovito razsvetli.

»Mati, kako je svetlo v nebesih! Pa Jezušček v Marijinem naročju se mi tako smehlja . . .«

To so bile zadnje besede, potem še jedenkrat globoko vzdihne in njena duša poleti v svetla nebesa.

Mati zajoka, teta skloni ponižno sivo glavo, Jakec pa zavpije raz peč:

»Angelica je šla k Jezuščku. Tisti angelj z zlatima perutnicama ji je dejal na glavo venček z belimi, modrimi in rdečimi cvetkami. Pa ni je nesel sedaj v jaslice, ampak gor k zvezdicam.«

»Prav imaš, Jakec«, pravi teta. »Šla je nad zvezdice v sveto nebo. Združila se je z Jezusom, katerega je tako vroče želela prejeti v sv. obhajilu. Prejela ga je za večno: nikdar več se ne moreta ločiti. Bog ljubi čiste in nedolžne duše; zato jih zgodaj vzame k sebi s tega s solzami namočenega sveta. Tam gori dobé šele pravi venček kot plačilo za svojo nedolžnost in čistost, venček — neminljive radosti in slave nebeške.« *A. Šajk.*

Vabilo svetemu Nikolaju.

Pridi sveti Nikolaj,
In obišči nas sedaj.
Vsi Te pričakujemo
Vsi se že radujemo.

Kar nas hodi v šolo že,
Branje vsem po vrsti gre!
Da pisali bi lepo —
Drug se z drugim skušamo.

Lani si nas obiskal,
In darov prelepih dal,
Tudi letos pridi res,
Naš dobrotnik iz nebes!

Pa molitvic vsak devet,
In računati po pet —
Svetih pesmic vsak po tri
Peti znamo skupaj vsi.

Pridnim boš darov delil,
Šaj si vsigdar dober bil.
Če ne veš, kje smo doma,
Naj Te angeljček pelja!

Če vsi prav poslušni smo,
Naša mati povedó.
Kdo se vesti lepo zna,
Vprašaj pa učitelja.

Ljubi, sveti Nikolaj!
To vabilo vsprejmi zdaj!
Naj Te angeljček pelja —
Ki stezice vse pozna!

Težko Te že čakamo,
Od veselja skakamo.
To Ti pišemo sedaj,
Ljubi, sveti Nikolaj!

A. K. Sežán-ov.

